

DE HEF MET GELIJKE LEGGERS

Auteur: Michel Bakker

De auteur heeft aangegeven een serie artikelen te schrijven over de rol die bruggen in de kunst hebben gespeeld. In deze uitgave wordt aandacht besteed hoe de hefbrug over de Koningshaven in Rotterdam de inspiratie vormde voor een affiche voor een Bondsfeest van het Koninklijk Nederlandsch Gymnastiek Verbond. Red.

De voormalige spoorweghefbrug over de Koningshaven te Rotterdam staat bekend onder de naam 'De Hef'. Een iconische brug uit 1927. De Hef speelt samen met een atleet een hoofdrol op dit affiche van Carl Eberle, gedrukt bij de N.V. Steendrukkerij "Rotterdam". De atleet op het affiche turnt op de zogeheten brug met gelijke leggers: een toestel voor mannelijke atleten. Vrouwen gebruiken immers de brug met ongelijke leggers.

De Hef werd gebouwd ter vervanging van een draaibrug die daar sinds 1876 het havenwater overspande. Deze brug verbond het Noordereiland met de wijk Feyenoord en daarmee ook Noord met Zuid. Met het snel toenemende spoorweg- en scheepvaartverkeer voldeed de brug niet meer aan de eisen. Een aanvaring in 1918 door het Duitse stoomschip Kaldenfels deed de koningsspil breken. Herstel en vervanging door een andere draaibrug boden niet het gezochte soelaas en men koos voor een nieuwe beweegbare brug: een hefbrug. Ontworpen door ir. Pieter Joosting (1867 te Purmerend-1942), een expert op het gebied van beweegbare bruggen. Eén bepaald type basculebrug is zelfs naar hem vernoemd. In 1919 werd hij hoofd van de afdeling Bruggenbouw van de Nederlandse Spoorwegen. De Hef zou zijn chef-d'oeuvre worden. Hij bereidde zich jarenlang op de bouw voor en bestudeerde vele hefbruggen in het buitenland. Hij liet zelfs een model op schaal 1:50 bouwen om aan te tonen dat het door hem ontwikkelde principe van de bewegingswerken goed functioneerde.

Joosting's wonder van destijds moderne techniek trok ook internationaal de aandacht en werd in de vakpers herhaaldelijk beschreven.

Maar ook buiten de vakbladen kreeg de brug aandacht. Cineast Joris Ivens (1898-1989) maakte in 1928 een weliswaar nog stomme, maar avant-gardistische film over De Hef met als titel De Brug. Onder meer door deze film werd Ivens internationaal bekend. Bijna tachtig jaar later schreef Oscar van Dillen zijn String Quartet 2 als muziekstuk bij de film. Fotograaf en graficus Paul Schuitema maakte in 1938 zijn film De Maasbruggen. Vorm, mechanisme en beweeglijkheid van De Hef maakten haar kennelijk tot geschikte actrice in lofliederen op de nieuwe industriële architectuur en civiele techniek. Arij de Boode en Pieter van Oudheusden schreven De Hef, biografie van een spoorbrug (1985, met een voorwoord door Joris Ivens). Er is in de loop der jaren veel proza en poëzie aan de brug gewijd en hij neemt nog altijd een bijzondere plaats in het Rotterdamse leven en harten in.

De brug wordt tegenwoordig niet meer gebruikt, omdat de treinen sinds 1993 door de Willemspoortunnel rijden. De oude spoorbrug is nu een rijksmonument en een geheven herinnering aan de plek waar ooit de treinen het centrum van Rotterdam bereikten en verlieten.

Maar ook buiten de vakbladen kreeg de brug aandacht. Cineast Joris Ivens (1898-1989) maakte in 1928 een weliswaar nog stomme, maar avant-gardistische film over De Hef met als titel De Brug. Onder meer door deze film werd Ivens internationaal bekend. Bijna tachtig jaar later schreef Oscar van Dillen zijn String Quartet 2 als muziekstuk bij de film. Fotograaf en graficus Paul Schuitema maakte in 1938 zijn film De Maasbruggen. Vorm, mechanisme en beweeglijkheid van De Hef maakten haar kennelijk tot geschikte actrice in lofliederen op de nieuwe industriële architectuur en civiele techniek. Arij de Boode en Pieter van Oudheusden schreven De Hef, biografie van een spoorbrug (1985, met een voorwoord door Joris Ivens). Er is in de loop der jaren veel proza en poëzie aan de brug gewijd en hij neemt nog altijd een bijzondere plaats in het Rotterdamse leven en harten in.

Maar ook buiten de vakbladen kreeg de brug aandacht. Cineast Joris Ivens (1898-1989) maakte in 1928 een weliswaar nog stomme, maar avant-gardistische film over De Hef met als titel De Brug. Onder meer door deze film werd Ivens internationaal bekend. Bijna tachtig jaar later schreef Oscar van Dillen zijn String Quartet 2 als muziekstuk bij de film. Fotograaf en graficus Paul Schuitema maakte in 1938 zijn film De Maasbruggen. Vorm, mechanisme en beweeglijkheid van De Hef maakten haar kennelijk tot geschikte actrice in lofliederen op de nieuwe industriële architectuur en civiele techniek. Arij de Boode en Pieter van Oudheusden schreven De Hef, biografie van een spoorbrug (1985, met een voorwoord door Joris Ivens). Er is in de loop der jaren veel proza en poëzie aan de brug gewijd en hij neemt nog altijd een bijzondere plaats in het Rotterdamse leven en harten in.

Anno 2013 staat de brug centraal bij het project 'De Hef Experience', dat de culturele, architectonische en stedenbouwkundige waarde van de brug onder de aandacht wil brengen. Er zijn plannen om op het zuidelijke vaste brugdeel een brasserie en op het noordelijke een museum te beginnen. Het museum zal de geschiedenis van De Hef en Rotterdam belichten. Men beoogt het onder te brengen in gerestaureerde, oude treinwagons. Voor de museumtentoonstellingen zal samengewerkt worden met het Stadsarchief, de Kunsthal en Museum Rotterdam. Het is de bedoeling dat samen met het Vakcollege De Hef leerlingen op de brug aan de slag gaan. Of het nu bij de restauratiewerkzaamheden is of in de brasserie, allemaal zullen ze een vak leren met uitzicht. Het val van De Hef zelf wordt de grootste personenlift (200 'passagiers') van Europa en het geheel biedt talrijke mogelijkheden aan avonturiers op het spannendste klimrek van Rotterdam. Tegen de plannen van 'De Hef Experience' wordt overigens geprotesteerd door een deel van de bevolking van het Noordereiland, waaronder de vereniging Handen af van De Hef.

Het affiche van Eberle riep op tot het bijwonen van het 25ste Bondsfeest van het Koninklijk Nederlandsch Gymnastiek Verbond. Plaats van handeling voor veel wedstrijden en de 'bondsuitvoering in massa' was het Sparta-stadion. De drielandenwedstrijd (Nederland, België en Engeland) vond plaats in de grote Nenytohal en de zwemwedstrijden werden gehouden in de Koushaven. Van 2 tot en met 6 juni 1933 turnden duizenden deelnemers om de prijzen en de eer. Er werd besloten – het was crisis – om de inlegelden voor de wedstrijden te halveren "en de werkloze deelnemers voor de verplichte feestkaart tot een maximum van 10 pct van het aantal deelnemers vrij te stellen." De burgemeester van Rotterdam en tevens voorzitter van het erocomité, mr. P. Drooglever Fortuyn, zal tevreden hebben toegekeken.